

**Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету**

Кафедра менеджменту, маркетингу і міжнародної логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
**на тему «Управління підприємства у кризових
ситуаціях»**
(на матеріалах підприємства ПП «Чернівціводоканал»)

Студента 4 курсу,
404 групи,
спеціальності
073 «Менеджмент»
Освітньої програми
«Управління бізнесом»

підпис студента

Владислава
ЧОРНОГО

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

підпис

Анатолій
ВДОВІЧЕН

Завідувач кафедри
менеджменту, маркетингу і
міжнародної логістики
к.е.н., доцент

підпис

Валентина
ЧИЧУН

Чернівці 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Сутність діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства	5
1.2. Організаційні аспекти проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства.....	9
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА ЙМОВРІСНІСТЬ БАНКРУТСТВА КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ».....	12
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	12
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства	18
2.3. Оцінка імовірності кризових ситуацій та банкрутства підприємства.....	26
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА БАНКРУТСТВА КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ».....	30
3.1. Прогнозування імовірності банкрутства.....	30
3.2. Шляхи удосконалення, щодо проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства.....	
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

У сучасних умовах кризових явищ в економіці для підприємств моніторинг фінансового стану підприємства набуває виняткового значення та потребує особливої уваги з боку керівництва суб'єкта господарювання. Адже стійкий фінансовий стан є одним із головних чинників здійснення успішної діяльності підприємства та створення умов для приваблення інвестицій, у тому числі іноземних, що дасть можливість розвитку економіки країни в цілому та підвищення рівня добробуту населення, зокрема.

Кризові явища в будь-який момент можуть призвести до фінансової нестабільності тим більше до банкрутства підприємства, що може мати непоправні наслідки, як для підприємства, так і для економіки країни загалом.

Підприємство незалежно від виду та форми діяльності має забезпечувати такий фінансовий стан, за якого воно непохитно зберігало б спроможність перманентно виконувати свої зобов'язання перед власниками, діловими партнерами, державою, найманими працівниками та отримувати прибуток.

Таким чином, актуальність проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства є важливою для того, щоб виявити і нівелювати можливі загрози, а також встановити та посилити потенціальні можливості підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення методичних та організаційних аспектів проведення діагностики кризових ситуацій та ймовірності банкрутства підприємства, пропозиції щодо покращення фінансового стану підприємства на перспективу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити суть та значення поняття «кризові ситуації», «банкрутство»;
- розкрити обліково-аналітичне забезпечення діагностики кризових ситуацій в системі управління підприємством;
- розглянути економічну характеристику КП «Чернівціводоканал»;
- дослідити організацію аналізу фінансового стану КП

«Чернівціводоканал»;

- здійснити комплексну діагностику кризових ситуацій та банкрутства підприємства;
- сформулювати рекомендації, щодо удосконалення методичних підходів до діагностики кризових явищ підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи є процеси діагностика кризових ситуацій та ймовірності банкрутства підприємства.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних, організаційних питань, пов'язаних з діагностикою кризових ситуацій та ймовірності банкрутства підприємства.

Основними методами, за допомогою яких здійснювалося дослідження є: спостереження, порівняння, аналіз, узагальнення, індукція, дедукція, синтез, графічний, економіко-математичний, табличний, прогнозування, системно-структурний підхід до вивчення теоретичних та практичних аспектів діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства.

Питанням аналізу та аудиту фінансового стану підприємства присвячено велику кількість наукових робіт у вітчизняній і зарубіжній літературі, зокрема: П. Я. Попович, С. З. Мошенський, Т.В. Шмулевич, О. С. Титаренко, Н. М Гапак, І А. Бержанір, І. О. Пенська, К. В. Багацька О. О. Шеремет, Я. Е. Розіна та багато інших.

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи виступали законодавчі та нормативні акти України, підручники, навчальні посібники, наукові роботи, монографії, статті, матеріали науково-практичних конференцій, публікації з проблематики, установчі документи, первинні документи, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, інтернет-ресурси та інші джерела інформації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства

В сучасному світі, більшість представників підприємницького сектору в Україні змушенні звертатися до процедур банкрутства виходячи з існуючих реалій ведення бізнесу. Оскільки ситуація, що склалася країни за умом пандемії та світової кризи обумовлена зовнішніми і внутрішніми чинниками впливу, що мають негативний вплив на функціонування підприємницького сектору. Серед найбільш вразливих чинників негативного впливу на діяльність підприємницького сектору економіки країни варто відзначити наступні: карантинні заходи, що викликані пандемією COVID-19, відсутність дієвої законодавчої програми щодо запобігання банкрутству в Україні, коливання податкових та інфляційних навантажень, необґрунтовано завищені комунальні платежі, низька платоспроможність споживача, висока ціна позикового ресурсу тощо.

«Діагностика кризових ситуацій на підприємстві – це системний процес виявлення, аналізу та оцінки факторів, які можуть призвести до кризи або банкрутства підприємства. Основною метою цього процесу є раннє виявлення загроз та ризиків, що загрожують фінансовій стійкості та діяльності в цілому суб'єкта господарювання, та розробка стратегій та заходів для їх запобігання чи подолання» [16].

Діагностика кризових ситуацій включає в себе такі ключові етапи [16]:

1. Визначення ознак та індикаторів кризи для конкретного підприємства.
2. Збір та аналіз фінансової та економічної інформації.
3. Виявлення причин та факторів, що впливають на фінансову нестабільність.
4. Розробка стратегій реагування та планів дій для подолання кризових

ситуацій.

Під час діагностики кризових ситуацій на підприємстві необхідно керуватися рядом важливих принципів [12, с.21]:

1. Принцип раннього виявлення: кризові ситуації слід виявляти на ранніх стадіях їх розвитку, щоб мати можливість вчасно реагувати та запобігати їх подальшому загостренню.

2. Принцип комплексності: діагностика повинна враховувати різні аспекти діяльності підприємства, включаючи фінансові, економічні, організаційні та стратегічні показники.

3. Принцип об'єктивності: діагностика має базуватися на об'єктивних даних та методах аналізу, а не на суб'єктивних оцінках.

4. Принцип системності: кризові ситуації слід розглядати як складну систему, взаємозв'язану з багатьма чинниками та процесами.

5. Принцип інформаційної відкритості: діагностика повинна базуватися на доступній та достовірній інформації.

Враховуючи сучасну ситуацію економіки країни, яка відзначається кризовими явищами в усіх ланках підприємницької діяльності стає зрозумілим питання підвищення якісного рівня законодавчих регуляторів як з процедур банкрутства, так і з питань можливої адаптації напрямків його уникнення. У цьому зв'язку варто віддати належне законодавцю, котрий з 21 жовтня 2019 року ввів в дію Кодекс України з процедур банкрутства [5]. Зазначений законодавчий регулятор встановив умови та порядок відновлення платоспроможності боржника – «юридичної особи (визнання його банкрутом) з метою задоволення вимог кредиторів, а також передбачив нововведення в сфері відновлення платоспроможності фізичної особи» [6].

«Поняття «банкрутство» походить від італійського «bancarotta», а саме: «banco» – лавка, банк та «rotto» – зламаный, що дослівно звучить як «лавка зламана» [14]. Таким чином «банкрутство» означає неспроможність, відсутність засобів (грошових) у боржника (юридичної чи фізичної особи) і його відмова у зв'язку з нездатністю задовольняти матеріальні вимоги інших осіб сплачувати кредиторам за своїми борговими зобов'язаннями.

Водночас, вітчизняні науковці розуміють дещо інакше визначення банкрутства підприємства, оскільки враховують сучасні наукові дослідження та розробки. Визначення поняття «банкрутства» в сучасній українській економічній науковій літературі представлено на рис. 1.1.

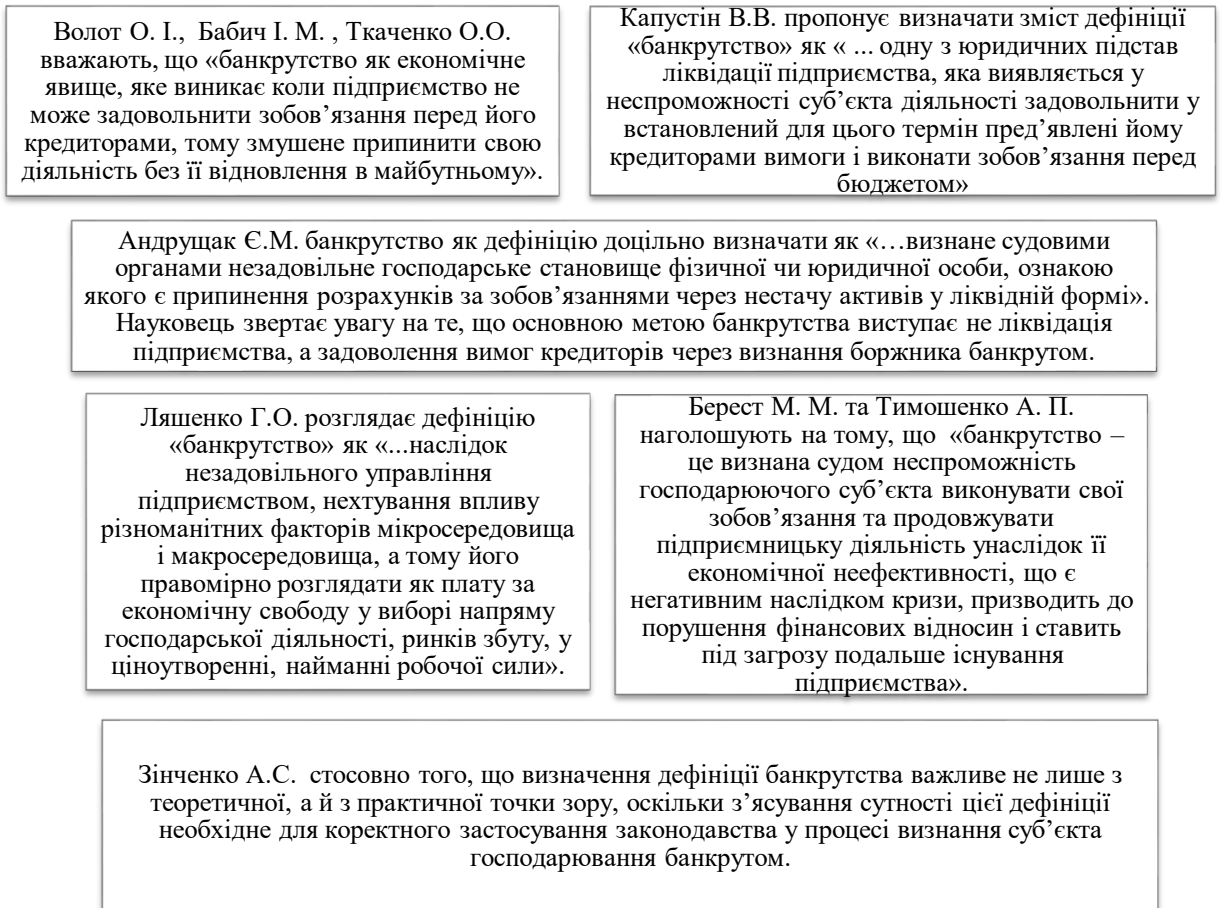

Рис.1.1 Узагальнення визначень поняття «банкрутство» підприємства в сучасній українській науковій літературі

У більшості випадків науковці понятійну категорію «банкрутство» трактують як «... визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів лише через застосування ліквідаційної процедури» [21].

Окрім цього, зважаючи на вищевказане, погоджуємось з О. С. Титаренко [58], який, виходячи з різних тлумачень категорії «банкрутство підприємства», виділяє шість основних сутнісних характеристик», що схематично представлено на рис.1.2.

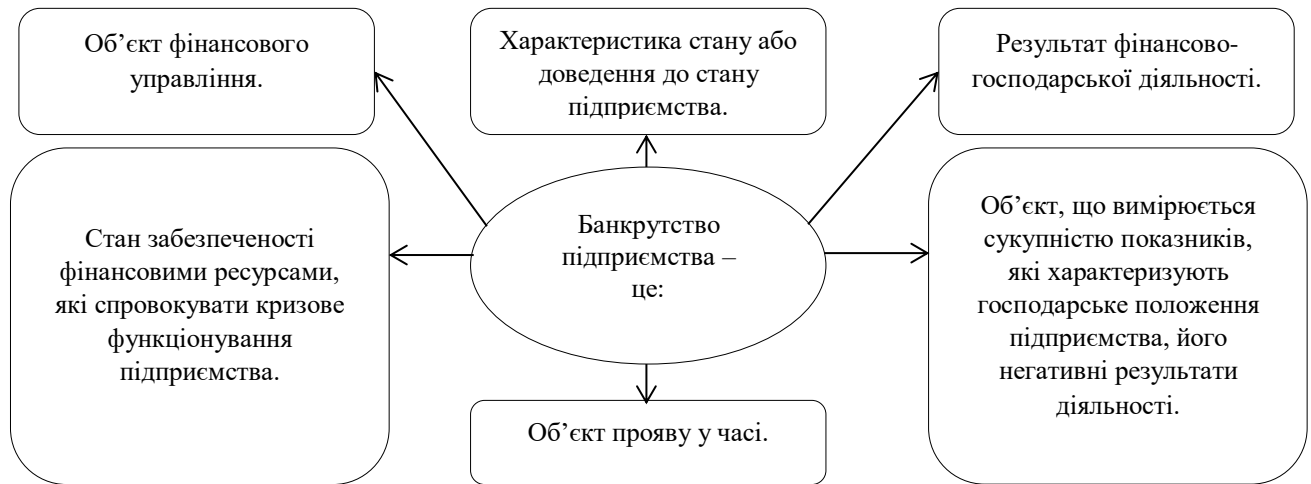

Рис. 1.2 Основні положення категорії «банкрутство підприємства» в умовах функціонування ринкової економіки

Таким чином, на рис. 1.2 висвітлено основні відмінні риси, що притаманні поняттю «банкрутство підприємства», що впливають з тлумачень різними авторами даного терміну. Враховуючи, вищезгадані основні характеристики банкрутства підприємства, його можливо оцінювати з двох точок зору: короткострокової та довгострокової.

З короткострокової позиції, основними критеріями оцінки банкрутства підприємства є ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість підприємства, тобто здатність своєчасно здійснювати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями, а з довгострокової позиції основними критеріями оцінки банкрутства підприємства є структура джерел коштів, а також ступінь залежності суб'єкта господарювання від зовнішніх джерел фінансування своїх активів [16].

Беручи до уваги, вищевказані критерії, за якими можна оцінювати можливість настання банкрутства підприємства через використання показників

Беручи до уваги, вищевказані критерії, за якими можна оцінювати можливість настання банкрутства підприємства через використання показників фінансового стану згідно тлумачень у чинному законодавстві, доцільно виокремити три його типи. Так, у Законі України «Про фінансову реструктуризацію» [6] та Наказі Фонду державного майна України «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану

підприємств, що підлягають приватизації» [5], визначено типи фінансового стану підприємства, які зображено на рис. 1.3.

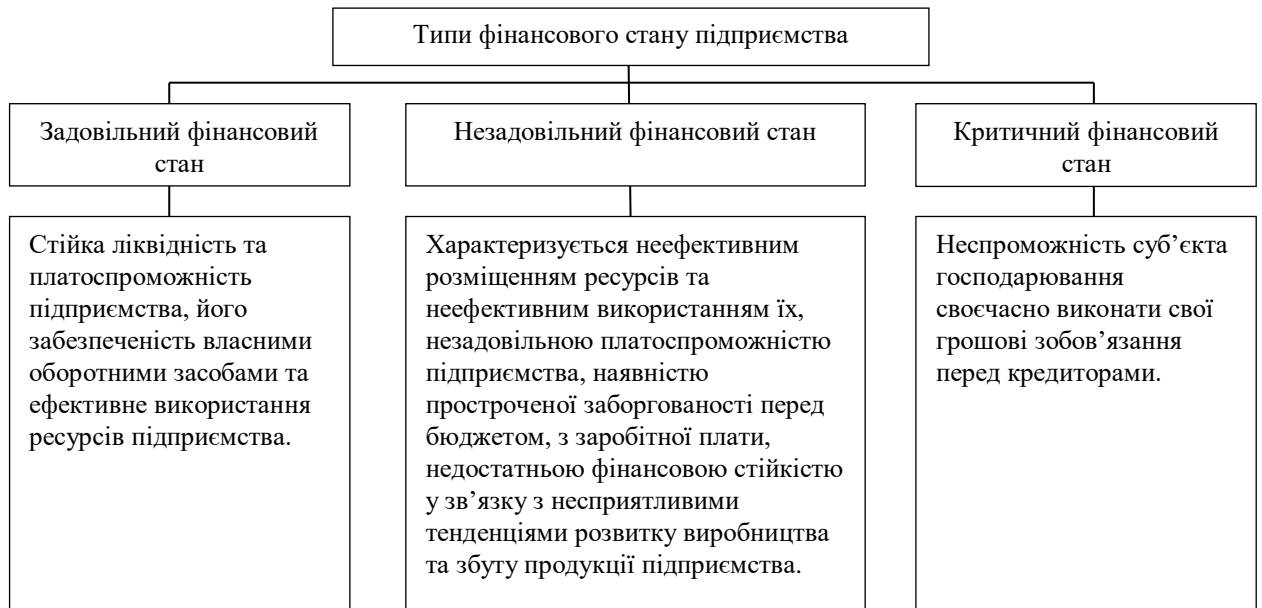

Рис.1.3 Типи фінансового стану підприємства, згідно норм законодавства

Отже, бачимо, що основним критерієм поділу фінансового стану підприємства на типи є спроможність або неспроможність підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями у певний термін.

Таким чином, слід відмітити, що процес банкрутства для підприємства є крайнім заходом, коли всі проведені антикризові заходи не допомогли, власники підприємства – не можуть нічого вдіяти, тобто кризові ситуації повністю паралізували роботу підприємства, а коштів, або майна на реструктуризацію боргу не вистачає, або кредитори добровільно не погоджуються на санацію боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. Тому діагностика кризових ситуацій, яка дозволить запобігти банкрутству є настільки важливою.

1.2. Організаційні аспекти проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства

Успішне функціонування суб'єктів господарювання в умовах кризових ситуацій вимагає постійного спостереження та контролю за результатами його діяльності, а також фінансовими ресурсами, що є в користуванні суб'єкта господарювання, як власні, та і запозичені. Це є гарантією досягнення бажаних прибутків, розробки та прийняття ефективних, раціональних управлінських

рішень. Досить важливу роль за даних обставин відіграє аналіз фінансового стану. Що доповнюється оцінкою рівня банкрутства суб'єкта господарювання.

Програма аналітичного проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства представлена в дод. А.

Основними об'єктами дослідження відповідно до програми є оцінка система показників фінансовий стан (майновий стан ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість) та рівень банкрутства підприємства, прогнозування його рівня на перспективу.

Завдання діагностики полягають у виявленні ознак кризи, а рівень банкрутства допомагає визначити ступінь серйозності цієї кризи та потребу в управлінських рішеннях для запобігання банкрутству та відновлення стійкості підприємства. Детальний опис завдань діагностики кризових ситуацій та рівня банкрутства зображено на рис. 1.4.

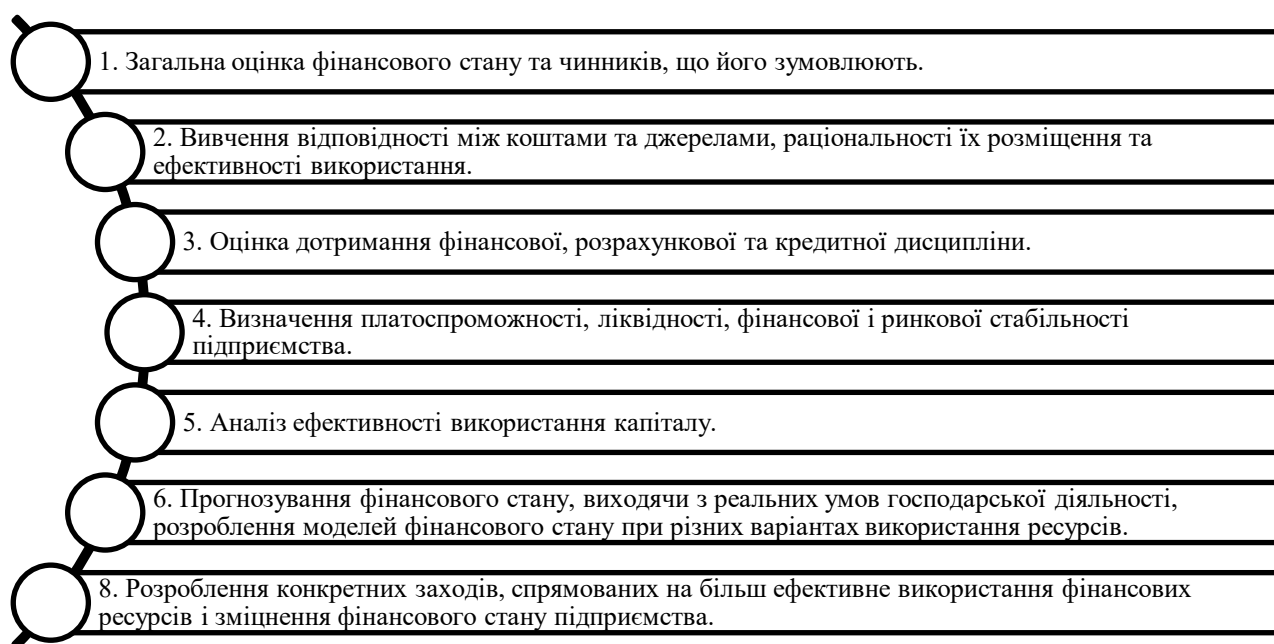

Рис. 1.4. Завдання діагностики кризових ситуацій та рівня банкрутства на підприємстві

Для прийняття правильного і обґрунтованого управління рішення потрібно проводити обліково-аналітичне дослідження, завдяки якому можна отримати достовірну і правильну інформацію (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Обліково-аналітичне забезпечення діагностики кризових ситуацій та оцінки
рівня банкрутства на підприємстві

Вид інформації	Джерело інформації
1	2
Фінансова звітність	форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»
	форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»
	форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»
	форма 4 «Звіт про власний капітал»
	форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності до річної фінансової звітності»
Статистична звітність	форма № 1 П-НПП «Звіт про виробництво і реалізацію продукції»
	форма № 1-підприємство «Структурне обстеження підприємства»
Управлінська звітність	Звіти управлінського бухгалтерського обліку, керівників відділів
Планова документація	План значень показників фінансового стану
Первинні документи	Первинні документи по різних об'єктах обліку (виписка банку, рахунки, накладні)
Зведені документи	Оборотно-сальдові відомості по об'єктах обліку
Аналітична інформація	Аналітичні звіти попередніх періодів
Методична інформація	Наукова література
	Нормативно правове забезпечення

Слід зауважити, що оброблення економічної інформації (розрахунку показників, побудови аналітичних таблиць, формування графіків, тощо) на підприємстві є доволі трудомістким процесом, що спричинено, у першу чергу, великим обсягом даних. Окрім цього, важливо, щоб наявна інформація мала оперативний характер. Так, на підприємстві обробка інформації та складання висновку виконується за допомогою комп'ютерних програм (пакет програм Microsoft Office: Word, Excel, PowerPoint), що уможливорює прискорення процесу обчислення економічних показників, зменшення помилковості результатів аналізу та забезпечує отримання достовірнішої інформації для потреб менеджменту.

Таким чином, вирішення поставлених завдань діагностики кризових ситуацій допомагає визначити, чи є прийняті в минулому управлінські рішення правильними, а поточні – достатньо обґрунтованими, чи є можливість прийняття управлінських рішень в майбутньому, що було б логічним та аргументованим.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА МОЖЛИВОСТІ БАНКРУТСТВА КП «Чернівціводоканал»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Комунальне підприємство «Чернівціводоканал» є юридичною особою, що засноване на власності територіальної громади м. Чернівці. Засновником є Чернівецька міська рада. Органом до сфери управління якого входило підприємство є департамент житлово-комунального господарства (департамент інфраструктури та благоустрою).

Підприємство створене згідно з рішенням Виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 23.04.1993 р. № 212/7 «Про державну реєстрацію суб'єктів комунальної власності».

КП «Чернівціводоканал» у досліджуваному періоді здійснювало свою діяльність відповідно до Статутів, затверджених рішеннями Чернівецької міської ради від 26.09.2019 р. № 1863, від 27.05.2021 р. № 249, від 24.11.2022 р. № 936.

У своїй діяльності Підприємство керується Законами України, нормативними актами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, рішенням Чернівецької міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженням Чернівецького міського голови, іншим нормативно-правовими актами та Статутом (п. 1.6. Статуту).

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційними кодом, штампами, фірмовими знаками, бланки організаційно-розпорядчої документації, необхідні для організації своєї роботи. Підприємство має майнові та особисті немайнові права, несе обов'язки визначені законодавством, може бути позивачем і відповідачем у суді (п. 1.5. Статуту). Загальна характеристика КП «Чернівціводоканал» представлена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика підприємства

Повне найменування	Комунальне підприємство «Чернівціводоканал»
Ідентифікаційний код	03361780
Керівник/генеральний директор	Колесник Андрій Миколайович
Форма власності	Державна власність / власність територіальних громад
Розмір статутного капіталу	427 388 845,94 грн.
Місцезнаходження	58023, Чернівецька обл., м. Чернівці, вул. Комунальників, 5
Види діяльності за КВЕД	Основний: 36.00 Забір, очищення та постачання води Інші: 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування 71.11 Діяльність у сфері архітектури 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у. 37.00 Каналізація, відведення й очищення стічних вод 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель 42.21 Будівництво трубопроводів 42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікації 33.13 Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування 33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування 35.14 Торгівля електроенергією 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах 47.99 Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами

Згідно п.5.6 Статуту, безпосереднє керівництво Підприємством здійснює генеральний директор Підприємства, який призначається Чернівецьким міським головою на підставі розпорядження. Начальник підприємства, діє на підставі контракту, укладеного з Чернівецьким міським головою та підпорядковується міському голові, є підзвітним та підконтрольним засновнику та органу управління.

КП «Чернівціводоканал» в м. Чернівцях надає послуги з водопостачання та водовідведення населенню, бюджетним установам, промисловим та іншим підприємствам, організаціям. На регіональному ринку Підприємство визнали як природного монополіста у сфері з водопостачання та водовідведення [25].

Господарська діяльність КП «Чернівціводоканал» здійснювалася на підставі виданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) ліцензії серії АЕ № 287986 (централізоване водопостачання та водовідведення) з терміном від 12.02.2015 по 11.02.2020 року.

Згідно Постанови НКРЕКП від 17 січня 2020 р. № 164 – переоформлено ліцензію АЕ № 287986 на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення – на безстрокову.

Джерелом централізованого водопостачання Підприємства є поверхневий забір р. Дністер (частка складає 84,89 %) та п'яти підземних водозаборів, облаштованих в поймі р. Прут (частка – 15,11 %). Забір води з підземних джерел КП «Чернівціводоканал» здійснює з 137 свердловин водозаборів «Магала» (42 свердловини), «Біла» (2 водозабірні галереї), «Рогізна» (19 свердловини), «Очерет» (14 свердловини), «Ленківці-1» (60 свердловин, резервний). Санітарні паспорти джерел питного водопостачання розроблені на усі свердловини [25].

На праві постійного користування на балансі підприємства знаходяться 34 земельних ділянки загальною площею 284,03 га на суму 696,93 тис. гривень.

Станом на 31.12.2022 року на балансі Підприємства знаходяться 9 водопровідних станцій та одні водоочисні споруди, встановлена виробнича потужність яких становить 96,0 тис. м.³ в добу.

Система подачі і розподілу води складається з 430,747 км водопроводів. Діаметр водопровідних мереж, що експлуатуються Підприємством складає від 100 мм до 1400 мм. Протяжність ветхих та аварійних мереж складає 131,87 км.

Водовідведення міста Чернівці включає в себе каналізаційні мережі, колектори, тунелі глибокого закладання, каналізаційні насосні станції та очисні споруди каналізації. Система мереж водовідведення складався з 305,032 км., в тому числі головних колекторів – 11,558 км. (частка складала 3,8 %), напірних колекторів – 19,600 км. (частка – 6,4 %), вуличних мереж – 169,81 км. (частка – 55,7 %), внутрішньо-квартирних та внутрішньо-дворових мереж – 98,164 км. (частка – 32,2 %), протяжність тунелю глибокого залягання – 5,9 км. (частка – 1,9 %). Протяжність ветхих та аварійних мереж водовідведення складає 107,05 км, зношеність становить 44,7 відсотка.

Впродовж досліджуваного періоду надання послуг централізованого водопостачання та водовідведення Підприємством здійснювалося за тарифами, встановленими постановами НКРЕКП, шляхом внесення змін до постанови від

16.06.2016 р. № 1141 «Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

Динаміку зміни тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення для споживачів, які є та не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення у досліджуваному періоду представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення

КП «Чернівціводоканал» за 2019 – 2022 роки

Реквізити постанови НКРЕКП	Тариф на централізоване водопостачання, грн. без ПДВ	Тариф на централізоване водовідведення, грн. без ПДВ	Загальний тариф (водопостачання та водовідведення), грн./куб.м. без ПДВ	Період дії тарифу
- на централізоване водопостачання та водовідведення (споживачам, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення)				
від 17.09.2019 р. № 1968	3,65			з 22.09.2019 по 04.02.2020 рр.
від 04.02.2020 р. № 283	3,82			з 05.02.2020 по 31.12.2020 рр.
від 16.12.2020 р. № 2499	4,65			з 01.01.2021 по 31.12.2021 рр.
від 22.12.2021 р. № 2870	6,32			з 01.01.2022 р.
- на централізоване водопостачання та водовідведення (споживачам, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення)				
від 17.09.2019 р. № 1968	9,47	4,98	14,45	з 22.09.2019 по 04.02.2020 рр.
від 04.02.2020 р. № 283	10,58	5,99	16,58	з 05.02.2020 по 31.12.2020 рр.
від 16.12.2020 р. № 2499	12,18	7,21	19,39	з 01.01.2021 по 31.12.2021 рр.
від 22.12.2021 р. № 2870	14,93	8,33	23,26	з 01.01.2022 року

Аналізуючи зміни розмірів тарифів (споживачам, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення), протягом періоду, що підлягає аудиторському дослідженню, спостерігається постійне збільшення тарифів КП «Чернівціводоканал» на послуги з централізованого водопостачання і водовідведення.

При цьому, темп зростання тарифу на послуги водовідведення вищий в порівнянні з динамікою тарифу на послуги водопостачання. За весь період тариф на послуги водопостачання зріс на 85,5 %, тариф на послуги водовідведення зріс на 106,2 % та сумарний тариф збільшився на 92,4 відсотка.

В ході дослідження встановлено, що підвищення тарифів на послуги з централізованого водопостачання і водовідведення протягом досліджуваного

періоду відбувалось через постійне зростання основних складових тарифу: вартості електроенергії, пального, зростання рівня оплати праці, податків та зборів, тощо.

Відповідно до наказу генерального директора підприємства від 16.07.2021 р. № 221 затверджена, структура КП «Чернівціводоканал»: Підприємство очолює генеральний директор, якому підпорядковується технічний директор, бухгалтерія, комерційний директор, заступник генерального директора з адміністративних та загальних питань, уповноважена особа з питань протидії корупції, служба охорони праці, юридичний відділ, управління персоналу та надзвичайних ситуацій, відділ стратегічного розвитку та управління активами. В структуру Підприємства входять 31 відділів та служб, які обслуговують галузь водопровідно-каналізаційного господарства [25].

Станом на 01.01.2023 року послугами централізованого водопостачання КП «Чернівціводоканал» користувалися 67 924 абоненти, з них: населення – 64025 абонентів; бюджетні установи – 185 абонентів; інші споживачі – 3711 абонентів, в тому числі ЖБК, ЖБТ, ОСББ – 307 абонентів, водопровідно-каналізаційні господарства – 3 абоненти.

Послугами централізованого водовідведення користувалися 63 219 абонентів, з них: населення – 59415 абонентів; бюджетних установ – 176 абонентів; інших споживачів – 3628 абонентів, в тому числі ЖБК, ЖБТ, ОСББ – 302 абоненти.

Підприємство надає послуги за договорами, які укладаються з абонентом (фізичною чи юридичною особою). Крім послуг водопостачання та водовідведення Підприємство обслуговує міські фонтани та бювети. В компетенцію підприємства не входить надання послуг з гарячого водопостачання.

Підприємство віднесено до суб'єктів природних монополій у сфері централізованого водопостачання та водовідведення та відповідно до діючого законодавства його діяльність підлягає державному регулюванню.

Основним видом господарської діяльності КП «Чернівціводоканал» є надання послуг з централізованого водопостачання і водовідведення всім категоріям споживачів.

У структурі доходів Підприємства за вказані періоди найбільшу частину становить дохід від реалізації послуг, зокрема у 2019 р. – 98,8 % (126 472 тис. грн.), у 2020 р. – 72,1 % (148 341,0 тис. грн.), у 2021 р. – 75,3 % (173 033,3 тис. грн.), у 2022 р. – 78,9 % (229 719 тис. грн.). У тому числі доходи від послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (96,4 %, 98,8 %, 98,2 %, 91,9 % відповідно).

У досліджуваному періоді Підприємство отримало фінансовий результат у формі збитку, зокрема:

- по централізованому водопостачанню у 2020 році – 59624,5 тис. грн., у 2021 році – 83349,0 тис. грн., у 2022 році – 73737,90 тис. грн.;

- по централізованому водовідведенню у 2020 році – 5685,5 тис. грн., у 2021 році – 6292,0 тис. грн., у 2022 році підприємство отримало прибуток відповідно – 2498,4 тис. грн.;

- постачанню холодної води (в т.ч. повірка лічильників) у 2021 році – 1773,5 тис. грн., у 2022 році – 2063,10 тис. грн.;

- розподіленню електроенергії у 2020 році – 4,7 тис. грн., у 2021 році – 4,3 тис. грн.;

- монтажу водопровідних мереж, систем опалення, кондиціонування у 2020 році – 85,4 тис. грн., у 2021 році та 2022 році підприємство отримало прибуток відповідно – 393,3 тис. грн. та 635,4 тис. грн.

Як зазначено вище, КП «Чернівціводоканал» отримувало фінансову підтримку з міського бюджету, що безпосередньо впливало на зменшення розмірів збитків за результатами господарської діяльності. Зокрема, у 2020 році складала у сумі 54929,3 тис. грн. (водопостачання на суму 51 420,5 тис. грн., постачання холодної води – 3 508,8 тис. грн.), у 2021 році – 51 248,0 тис. грн. (водопостачання на суму 49765,6 тис. грн., постачання холодної води – 1482,4 тис. грн.), у 2022 році – 50 282,7 тис. грн. (на водопостачання – 47353,9 тис. грн., водовідведення – 2 928,8 тис. грн.).

У 2020 – 2022 роках фінансова підтримка не надавалася, а надходження коштів з Чернівецького міського бюджету направлено на поповнення статутного капіталу КП «Чернівціводоканал» отримано кошти в сумах 21 454,50 тис. грн.,

41 665,54 тис. грн. та 76 958,22 тис. грн. відповідно.

Підсумуємо, що КП «Чернівціводоканал» – самостійний господарюючий суб'єкт, є монополістом на ринку. Підприємство є комунальним, а отже використовуються державні кошти у її створенні. Підприємство має досить складну та розгалужену організаційну структуру, яка включає значну кількість структурних підрозділів, що зумовлює необхідність раціональної організації бухгалтерського обліку, роботи економічної служби та налагодження їх ефективної роботи.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Аналітична діяльність є частиною планування, яке створює уявлення КП «Чернівціводоканал» та перспективи її розвитку. Процес планування фінансово-господарської діяльності є багаторівневим. Для здійснення оцінки фінансового стану підприємства аналітичному працівнику необхідно обрати та застосувати методику проведення аналітичної роботи, критерії оцінки, які є найбільш доцільними для даного суб'єкта господарювання, враховуючи особливості галузі, розміри підприємства, орієнтованість продукції (товарів, робіт, послуг) та інші критерії.

Проведемо дослідження організації аналітичної роботи на КП «Чернівціводоканал» сформувавши та використовуючи «Програму аналітичного дослідження діагностики кризових ситуацій та оцінки рівня банкрутства підприємства» (дод. А). Доцільно провести аналітичне дослідження КП «Чернівціводоканал» використовуючи експрес-аналіз та поглиблений (деталізований) аналіз фінансового стану.

Майно підприємства становлять виробничі та невиробничі фонди, оборотні засоби, інші цінності, вартість яких відображається у самостійному балансі. Оцінка складу, структури та динаміки майна та джерел його утворення на КП «Чернівціводоканал» проводиться використовуючи фінансову звітність – форму 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (дод. В).

Як можна побачити з додатку, вартість майна КП «Чернівціводоканал» на

кінець 2021 року порівняно з кінцем 2020 року зросла на 235765,0 тис. грн., або на 100,9 %, що свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства.

На КП «Чернівціводоканал» вартість майна на кінець 2022 року порівняно з кінцем 2021 року зросла на 55134,0 тис. грн., або на 11,7 %, що свідчить про розширення виробничо-господарської діяльності та зростання виробничих можливостей підприємства. Оцінка складу майна підприємства показала, що незначну питому вагу складала оборотні активи, що на кінець 2020 року складав 29,9 %, на кінець 2021 року – 18,2 %, на кінець 2022 року – 19,2 %, що є позитивним фактором, оскільки розмір чистого доходу від реалізації продукції зростає, це призводить до залучення коштів з обігу та зростання рівня кредитного ризику для підприємства і, отже, може спричинити покращення фінансового стану підприємства загалом.

Фінансову основу КП «Чернівціводоканал» складає власний капітал. Він дає змогу суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання, прискорити формування різних цільових фінансових фондів та підвищити ринкову вартість комунального підприємства. Враховуючи, що засновником комунального підприємства є Чернівецька міська рада, то основні надходження коштів виділені із місцевого бюджету, як поповнення статутного капіталу.

Доповнимо оцінку майна здійснивши оцінку фінансової стійкості підприємства, що доцільно характеризувати за абсолютними показниками – типами фінансової стійкості (зокрема: абсолютна стійкість, нормальна стійкість, передкризовий або критичний фінансовий стан, кризовий фінансовий стан). У таблиці 2.5 наведені абсолютні показники фінансової стійкості на основі даних фінансової звітності – форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (дод. В) за 2020 – 2022 роки на КП «Чернівціводоканал» .

Згідно розрахунків у табл. 2.5 фінансовий стан КП «Чернівціводоканал» оцінюється, як нормальна фінансова стійкість (у 2020 та 2022 роках) та абсолютна фінансова стійкість у 2021 році. Як на початок, так і на кінець періоду запаси перевищували «нормальні» джерела фінансування. Нестача джерел фінансування запасів покривалася за рахунок кредиторської заборгованості.

Таблиця 2.5

Тип фінансової стійкості КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки

№ з/п	Показники	Методика розрахунку	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп зростання, %	
						2021/2020	2022/2021
1.	Власний капітал	Р. 1495 Ф.1	163716	393634	441277	240,4	112,1
2.	Необоротні активи	р. 1095 Ф.1	163760	383773	424085	234,4	110,5
3.	Наявність власних оборотних коштів	(п.1 – п.2)	-44	9861	17192	-22411,4	174,3
4.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	р. 1595 Ф.1	4280	13581	13016	0,0	0,0
5.	Наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат	(п.3 + п.4)	4236	23442	30208	553,4	128,9
6.	Поточні зобов'язання і забезпечення	р. 1695 Ф.1	65639	62185	70241	94,7	113,0
7.	Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів і витрат	(п.5 + п.6)	69875	85627	100449	122,5	117,3
8.	Загальна величина запасів і витрат	р.1100 Ф.1	7154	7969	100449	111,4	1260,5
9.	Надлишок (+), брак (-) власних оборотних коштів	(п.3 – п.8)	-7198	1892	-83257	-26,3	-4400,5
10.	Надлишок (+), брак (-) власних оборотних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат	(п.5 – п.8)	11434	21550	113465	188,5	526,5
11	Надлишок (+), брак (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	(п.7 – п.8)	62721	77658	0	123,8	0,0
12	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості		нормальна фінансова стійкість	абсолютна фінансова стійкість	нестійке фінансове положення	×	×

Доповнено проведений аналіз обчисливши відносні показників фінансової стійкості на основі фінансової звітності КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки використовуючи дані з форми 1 «Баланс (Звіт про фінансові результати)» (дод. В), результати представимо в аналітичній табл. 2.6.

Наявність власних коштів підприємства в обороті у 2020 році складала - 44,0 тис. грн., у 2021 році – 9861,0 тис. грн., у 2022 році – 17192,0 тис. грн.

Коефіцієнт фінансової стійкості – це індикатор, для характеристики здатності підприємства залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Коефіцієнт фінансової стійкості у 2020 році складав 0,719, тобто частина активів, що фінансується за рахунок стійких джерел – 71,9 %, у 2021 році – 0,868 (86,8 %), у 2022 році – 0,866 (86,6 %). Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком відбулося зростання на 20,6 %, у 2022 році порівняно з 2021 роком

зменшився 0,2 %, тобто збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, тобто втрату КП «Чернівціводоканал» фінансової незалежності.

Таблиця 2.6

Визначення типу фінансової стійкості підприємства за 2019 – 2021 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп зростання, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021
Наявність власних коштів підприємства в обороті, тис. грн.	-44	9861	17192	-22411,4	174,3
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,719	0,868	0,866	120,6	99,8
Коефіцієнт автономії	0,701	0,839	0,841	119,7	100,3
Коефіцієнт фінансової залежності	1,427	1,192	1,189	83,6	99,7
Коефіцієнт фінансового ризику	0,427	0,192	0,189	45,1	98,0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,000	0,025	0,039	-9321,1	155,5
Коефіцієнт покриття запасів	0,592	2,942	2,472	496,8	84,0
Коефіцієнт загальної заборгованості	0,299	0,161	0,159	53,9	98,3

Коефіцієнт фінансової автономії у 2020 році склав 0,701, тобто частка власного капіталу в загальній вартості авансованого капіталу становила 70,1 %, у 2021 році – 0,839 (83,9 %), у 2022 році – 0,841 (84,1 %). Значення показників у досліджуваному періоді більше нормативного ($\geq 0,5$), КП «Чернівціводоканал» є фінансово стійким і не залежним від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2020 році склав 1,427, у 2021 році – 1,192, у 2022 році – 1,189. Зменшення показника в динаміці означає зменшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2020 році склав 0,427 грн. позикових коштів підприємство залучило на 1 грн. власного капіталу, у 2021 році – 0,192 грн. позикових коштів підприємство залучило на 1 грн власного капіталу, у 2022 році – 0,187 грн. позикових коштів підприємство залучило на 1 грн власного капіталу. Значення показників в межах нормативного ($< 1,0$), а чим більше його значення, тим вищий ризик вкладення капіталу в підприємство.

Таким чином, КП «Чернівціводоканал» забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності, має достатній обсяг власного оборотного капіталу для покриття найбільш мобільної частини активів – запасів (у 2021 та 2022 роках).

Комунальне підприємство має вчасно розраховуватися із зобов'язаннями,

тому повинне володіти певним обсягом оборотного капіталу, щоб мати змогу у визначений термін повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що визначається ліквідністю їхніх активів. Проаналізуємо динаміку показників ліквідності балансу КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки використовуючи дані з форми 1 «Баланс (Звіт про фінансові результати)» (дод. В), результати продамо в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ліквідності балансу підприємства за 2020 – 2022 роки

Група	Вид активів	Джерело інформації, форма №1	Сума, тис. грн.			Група	Вид пасивів	Джерело інформації, форма №1	Сума, тис. грн.		
			2020 рік	2021 рік	2022 рік				2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2		3	4	5			6	7	8	
A1	Високоліквідні активи	р. (1160 +1165)	3254	14097	1887	П1	Найбільш термінові пасиви	рр. (1610 по 1630)	47717	44470	53247
A2	Середньоліквідні активи	р. (1120 + ... + 1155)*	55604	60860	80375	П2	Короткострокові пасиви	р. (1600 + 1660 + 1665 + 1690)	17922	17715	16994
A3	Низьколіквідні активи	рр. (1100+ 1110 +1170 +1190)	11017	10670	18187	П3	Довгострокові пасиви	р. 1595 + 1800	4280	13581	13016
A4	Активи, що важко реалізуються	р. 1095	163760	383773	424085	П4	Постійні пасиви	р. 1495	163716	393634	441277
	Усього	р. 1300	233635	469400	524534		Усього	Р.1900	233635	469400	524534

Аналізуючи дані табл. 2.7, група А1, що являє собою грошові кошти та фінансові інвестиції підприємства у 2020 році становила 3254,0 тис. грн., у 2021 році – 14097,0 тис. грн., у 2022 році – 1887,0 тис. грн. Група А2, що являє собою суму векселів одержаних та дебіторської заборгованості у 2020 році становила 55604,0 тис. грн., у 2021 році – 60860,0 тис. грн., у 2022 році – 80375,0 тис. грн. Щодо групи активів А3, що включає запаси (виробничі запаси, готова продукція, товари) у 2020 році становила 11017,0 тис. грн., у 2021 році – 10670,0 тис. грн., у 2022 році – 18187,0 тис. грн. Величина групи А4, що включала в себе величину необоротних активів, зокрема у 2020 році становила 163760,0 тис. грн., у 2021 році – 383773,0 тис. грн., у 2022 році – 424085,0 тис. грн.

Графічно представимо динаміку активів за ступенем ліквідності КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки використовуючи стовпову діаграму, результати подано на рис. 2.3.

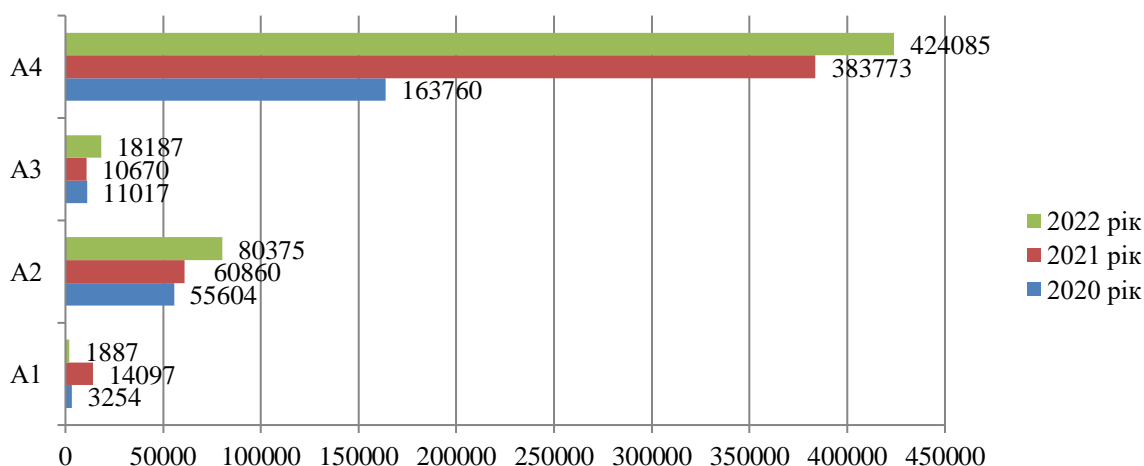

Рис. 2.3. Згруповані активи за ступенем ліквідності КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки

Сума груп активів відповідає величині балансу – майна підприємства, а отже групування відбулось правильно. У складі майна найбільшу частку займають активи, що важко реалізувати (необоротні активи), зокрема у 2020 році складала – 70,1 %, у 2021 році – 81,8 %, у 2022 року – 80,8 %.

Здійснивши групування активів та пасивів надалі слід здійснити аналіз ліквідності балансу КП «Чернівціводоканал». Надлишок або нестача коштів за окремими стаття активів та пасивів дасть змогу визначити тип ліквідності балансу підприємства. Групування активів та пасивів КП «Чернівціводоканал» представлено в табл. 2.7, використовуючи попередньо згрупований матеріал сформуємо платіжний баланс, результати подамо у аналітичній табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Платіжний баланс КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки

Група активів	Сума на кінець, тис. грн.			Група пасивів	Сума на кінець, тис. грн.			Надлишок (нестача) коштів		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік		2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A1	3254	14097	1887	П1	47717	44470	53247	-44463	-30373	-51360
A2	55604	60860	80375	П2	17922	17715	16994	37682	43145	63381
A3	11017	10670	18187	П3	4280	13581	13016	6737	-2911	5171
A4	163760	383773	424085	П4	163716	393634	441277	44	-9861	-17192
Баланс	233635	469400	524534	Баланс	42435	38416	46188	×	×	×
Тип ліквідності балансу					2020 рік			Помірно ліквідний баланс		
					2021 рік			Помірно ліквідний баланс		
					2022 рік			Помірно ліквідний баланс		

Проаналізувавши розрахункові дані з аналітичної табл. 2.8, можна зазначити, що на КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки простежується ситуація, що комунальне підприємство не може покрити зобов'язання за рахунок

найбільш ліквідних активів, оскільки нестача грошових коштів становить 44463,0 тис. грн. у 2020 році, 30373,0 тис. грн. у 2021 році, 51360,0 тис. грн. у 2022 році. На КП «Чернівціводоканал» простежується помірно ліквідний баланс, що свідчить про нестабільність забезпечення грошовими коштами для негайного повернення зобов'язань. На КП «Чернівціводоканал», використовуючи інформацію щодо типів ліквідності балансу, за 2020 – 2022 роки простежується .

Проаналізуємо динаміку показників платоспроможності підприємства КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки використовуючи дані з форми 1 «Баланс (Звіт про фінансові результати)» (дод. В), результати продамо в аналітичній табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка показників платоспроможності КП «Чернівціводоканал»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп зростання, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт загальної платоспроможності	-0,001	0,115	0,171	-18288,6	148,6
Коефіцієнт фінансового левериджу	3,342	6,195	6,300	185,4	101,7
Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності	0,427	0,192	0,189	45,1	98,0
Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості	0,494	1,283	1,163	259,8	90,6
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,218	0,109	0,102	50,1	93,6

Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства у 2020 році склав - 0,001, у 2021 році – 0,115, у 2022 році – 0,0171. Коефіцієнт фінансового левериджу у 2020 році склав 3,342, у 2021 році – 6,195, у 2022 році 6,300. Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 85,4 % (є негативним, оскільки відбулося зростання величини позикового капіталу), у 2022 році порівняно з 2021 роком зростання на 1,7 % (є негативним, оскільки зростання величина позикового капіталу є ризиковим для підприємства).

Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності у 2020 році складала 0,427, у 2021 році – 0,192, у 2022 році – 0,189. Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком бачимо зменшення на 54,9 %, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 2,0 %. Значення коефіцієнта нижче за нормативне значення (1,0), а також

спостерігається тенденція до зменшення. Коефіцієнт відновлення платоспроможності не перевищує одиницю, тобто комунальне підприємство немає реальної можливості протягом 12 місяців відновити платоспроможність.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі та дебіторської заборгованості у 2020 році складала 0,494, у 2021 році – 1,283, у 2022 році – 1,163. Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла на 159,8 %, у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 9,4 %. Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами у 2020 році складала 0,18, у 2021 році – 0,109, у 2022 році – 0,102, тобто відбулося зменшення на 49,9 % та 6,4 % відповідно.

Отже, на КП «Чернівціводоканал» баланс помірно ліквідний, а це означає, що комунальне підприємства у найближчих 12 місяців не має змогу погасити найбільш термінові зобов'язання. Показники ліквідності та платоспроможності мають досить позитивні значення, хоч і не завжди відповідають нормативам, мають позитивну тенденцію, а це відповідно підвищує про ризик втрати платоспроможності підприємства.

Здійснено оцінку динаміки доходів та витрат підприємства, які безпосередньо впливають на формування його чистого прибутку, та проаналізувати динаміку рентабельності КП «Чернівціводоканал» (дод. Г)

Провівши обрахунки можна зробити висновки:

- рентабельності активів підприємства у 2020 році складала -4,7 %, у 2021 році – -13,0 %, у 2022 році – -5,8 %, тобто у 2021 році порівняно з 2020 році відбулося зменшення на 8,2 % (це є негативним момент фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки величину валового збитку, яка припадає на 1 грн. майна підприємства зменшується), а у 2022 році порівняно з 2021 роком зростання на 7,2 %;

- рентабельності продажу продукції у 2020 році складала -7,5 % (обсяг отриманого валового прибутку на 1 грн. витрат становив -7,5 грн.), у 2021 році – -26,4 % (обсяг отриманого валового збитку на 1 грн. витрат становив -26,4 грн.), у 2022 році – -12,6 % (обсяг отриманого валового збитку на 1 грн. витрат становив 0,42 грн.);

- виручка від реалізації в 1 грн. доходів у 2021 році порівняно з 2020 році

збільшилася на 3,20 %, а у 2022 році порівнянні з 2021 році – на 3,6 %. Так, у 2020 році складала 72,1 грн., у 2021 році – 75,3 грн., у 2021 році – 78,9 %;

- доходи на 1 грн. активів у 2020 році складала 0,9, у 2021 році – 0,7, у 2022 році – 0,6. Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилася на 0,3, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 0,1;

- доходи на 1 грн. витрат активів у 2020 році складала 94,9, у 2021 році – 83,4, у 2022 році – 91,0.

В цілому, слід зазначити, що зростання показників рентабельності є позитивним для підприємства, оскільки свідчить про зростання ефективності використання наявних фінансових ресурсів на підприємстві продовж аналізованого періоду. Проте підприємство тримало збитки, що є негативним.

Комплексна оцінка фінансового стану КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 роки проведена на основі групування системи відносних показників та «Інтегрованої оцінки їх груп», розрахунки представимо у дод. Д. Комплексна оцінка фінансового стану за допомогою «Інтегрованої оцінки групи показників на КП «Чернівціводоканал» за 2020 рік становив 0,675, у 2021 році – 0,776, у 2022 році – 0,850 (при оптимальному значенні показника 1,0).

2.3. Оцінка кризових ситуацій та банкрутства підприємства

Фінансове регулювання розвитку підприємницької діяльності як базова функція державного управління повинне створити оптимальні умови для ефективного функціонування суб'єктів господарювання, спонукати їх до розширеного відтворення, забезпечуючи. Важливим складником такого регулювання розвитку має стати система показників для оцінки кризових ситуацій та банкрутства підприємства, зміст якої передусім повинен полягати у розробленні та забезпеченні виконання основної мети його функціонування.

Для оцінки кризових ситуацій на КП «Чернівціводоканал» застосовується ціла система абсолютних і відносних показників, що характеризують структуру активів і джерел їх фінансування, забезпеченість власними коштами і ефективність їх використання, кінцеві результати господарської діяльності (прибуток і рентабельність), оборотність основних і оборотних коштів, фінансова

стійкість, стан розрахунків з фінансовими органами, тощо.

У своєму дослідженні будемо використовувати для обчислення ймовірності банкрутства коефіцієнт Бівера, модель Таффлера і Тішоу. Зважаючи на вищезазначене, здійснимо обчислення коефіцієнта Бівера для оцінки структури балансу підприємства та визначення ймовірності настання його банкрутства, користуючись фінансовою звітністю, результати представимо у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал» за допомогою коефіцієнта Бівера у 2020 – 2022 роках

Показники	Джерело інформації	Роки		
		2020	2021	2022
1	2	3	4	5
Чистий прибуток/ збиток	ф. 2 р. 2350	-26467	-4276	-30352
Амортизація	ф. 2 р. 2515	3246	3277	5157
Довгострокові зобов'язання	ф. 1 р. 1595	4 280	13 581	13 016
Поточні зобов'язання	ф. 1 р. 1695	65 639	62 185	70 241
Коефіцієнт Бівера	ф. 2 (р. 2350 + р. 2515) / ф. 1 (р. 1595 + р. 1695)	-0,332	-0,013	-0,303
Співвідношення даних з еталоном (0,17 – 0,4)	-	за межами еталону	за межами еталону	за межами еталону

Здійснивши оцінку ймовірності банкрутства у наступному періоді нами виявлено, що загроза банкрутства є, адже розрахункові значення коефіцієнта Бівера не входять у межі нормативного значення, а тенденція чітко не визначена, зокрема у 2020 році складала -0,332, у 2021 році – -0,013, у 2022 році – -0,303. Водночас, якщо оцінювати розрахункові значення коефіцієнту Бівера за 2019 – 2021 роки, бачимо що на значення показника вплинула наявність протягом досліджуваного періоду чистого збитку (-26467,0 тис. грн., -4276 0 тис. грн., -30352,0 тис. грн у 2020, 2021 та 202 роках)), що свідчить про неефективне використання фінансових ресурсів.

Здійснимо оцінку ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал» за допомогою чотирьох факторної моделі Таффлера і Тішоу, оскільки при розрахунках показників не враховується значення чистого збитку підприємства, результати представимо у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз ймовірності КП «Чернівціводоканал» за допомогою моделі Таффлера і Тішоу

Показники	Джерело інформації	2020 рік	2021 рік	2022 рік
x1 – прибуток від реалізації / короткострокові зобов'язання	ф.2 .р.2000/ ф. 1 р. 1695	2,260	3,695	4,144
x2 – оборотні активи / сума зобов'язань	ф. 1 р. 1195/ ф.1 (р.1595+1695)	0,999	1,130	1,206
x3 – короткострокові зобов'язання / сума активів	ф. 1 р. 1695/ ф.1 р.1300	0,281	0,132	0,134
x4 – виручка / сума активів	ф.2 .р.2000/ ф.1 р.1300	0,635	0,369	0,438
Модель Z	$= 0,53x1 + 0,13x2 + 0,18x3 + 0,16x4$	1,480	2,188	2,447

Здійснивши оцінку ймовірність настання банкрутства у досліджуваному періоді на КП «Чернівціводоканал» відзначимо позитивну ситуацію. Так у 2020 році даний показник становив 1,480 пункти (вище за нормативний показник 0,3). Це свідчить про те, що фінансовий стан підприємства задовільним. У 2021 році даний показник становив 2,188 пункти, що свідчить про подальше покращення фінансової ситуації. У 2022 році бачимо, що показник становив 2,447 пункти, тобто показники фінансового стану зростають, ймовірність настання банкрутства є низькою.

Для більшої достовірності даних використаємо ще й метод скорингової моделі, суть якої полягає у присвоєні балів за певне значення показника фінансової стійкості. Отже, використовуючи попередньо розраховані дані визначимо ймовірність банкрутства КП «Чернівціводоканал», результати наведемо у табл. 2.14.

Проаналізувавши ймовірність банкрутства підприємства за допомогою скорингової моделі нами виявлено, що впродовж трьох років підприємство відноситься до IV класу – підприємство КП «Чернівціводоканал» з високим ризиком банкрутства навіть після прийняття дій щодо фінансового, кредитори ризикують втратити свої кошти та відсотки оздоровлення. Водночас, ми спостерігаємо негативну тенденцію, тому управлінському персоналу варто здійснювати постійний моніторинг для попередження кризових явищ.

Таблиця 2.14

Аналіз ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал» за допомогою скорингової моделі Д. Дюрана

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Значення	Бали	Значення	Бали	Значення	Бали
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,050	4	0,227	10	0,027	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,897	12	1,205	20	1,171	20
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,065	1,5	1,377	6	1,430	7,5
Коефіцієнт автономії	0,701	18	0,839	18	0,841	18
Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом	-0,001	0	0,115	3	0,171	3
Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	0,000	0	0,025	3	0,039	0
Разом балів	×	35,5	×	60	×	48,5
Клас	IV		IV		IV	
Характеристика класу	Підприємство з високим ризиком банкрутства навіть після прийняття дій щодо фінансового, кредитори ризикують втратити свої кошти та відсотки оздоровлення..					

Таким чином, постійна нестача фінансових ресурсів та наявність чистого збитку на КП «Чернівціводоканал», що укладаються в активи (майно) підприємства призводить до низького рівня нанкового стану. В той же час, враховуючи високий рівень морального і фізичного зносу основних засобів, постає проблема найбільш раціонального та ефективного їх використання. Тому актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів та оборотних активів КП «Чернівціводоканал» з урахуванням оцінки їх технічного стану, оборотності, виявлення резервів їх підвищення.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ
КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ ТА БАНКРУТСТВА
КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ»

3.1. Прогнозування імовірності банкрутства

В умовах економічної нестабільності сучасного бізнесу, керівництво підприємства повинно постійно аналізувати фінансовий стан, оскільки відсутність уваги до навіть найменших деталей, що впливають на фінансову ситуацію, може призвести до небажаного фінансового кризу. У цих умовах велика важливість приділяється передбаченню майбутнього фінансового стану підприємства. Керівництву підприємства рекомендується завчасно виявляти негативні тенденції, що передують критичному стану, і приймати необхідні заходи для їх усунення.

Важливо зауважити, що прогнозування майбутнього фінансового стану є важливою передумовою для прийняття обґрунтованих рішень і успішної діяльності підприємства. Прогнозування фінансового стану підприємства включає аналіз різноманітних показників, що охоплюють структуру джерел формування капіталу, їх розміщення, рівновагу між активами та джерелами їхнього утворення, ефективність та інтенсивність використання капіталу, а також платоспроможність та кредитоспроможність підприємства [23, с.145].

Процес прогнозування має дві різні площини конкретизації: власне передбачувальну та вказівну. Передбачування має на увазі опис можливих чи бажаних перспектив, станів, рішень проблем майбутнього. Вказування є власне рішення цих проблем, використання інформації про майбутнє в цілеспрямованій діяльності.

Таким чином, у проблемі прогнозування розрізняють два аспекти: теоретико-пізнавальний і управлінський, пов'язаний з можливістю прийняття на основі отриманого знання управлінських рішень.

Тобто, прогноз показників фінансового стану підприємства повинен передбачити не лише можливі перспективи або ризики у майбутньому для

господарюючого суб'єкта, а й заходи, які повинні бути вжиті керівництвом для максимального ефективного використання цих можливостей або для мінімізації ризиків чи їх уникнення.

Під час проведення прогнозування імовірності банкрутства аналітик виконує завдання зі збору, обробки та аналізу інформації, а також оцінює реалістичність прогнозу. Для створення якісних прогнозів рекомендується використовувати сучасні обчислювальні технології, які сприяють зменшенню складності процесу розробки прогнозу і підвищенню його якості. Однією зі складових загального процесу прогнозування є фінансове прогнозування, яке включає в себе аналіз та розробку можливих шляхів розвитку фінансової політики підприємства та альтернативних варіантів реалізації фінансових стратегій, спрямованих на забезпечення стабільності фінансового стану підприємства в майбутньому [24].

Під час проведення прогнозування рекомендується виконати фінансову діагностику, яка дозволить точно визначити, чи зможе підприємство вчасно виконати свої фінансові зобов'язання, виявити причини існуючого стану речей і розробити та впровадити заходи для подолання можливої фінансової кризи.

Одним з найпоширеніших методів прогнозування фінансової стійкості є метод середнього абсолютного приросту. Динамічний ряд абсолютних приростів дає змогу визначити напрям (зростання, зниження) динаміки досліджуваного явища.

Крім того, порівнянням абсолютних приростів між собою можна встановити характер зростання або зниження в абсолютному вираженні. Для розрахунку середнього абсолютного приросту використовується наступна формула:

$$\Delta_{\text{сеп}} = \frac{(y_n - y_0)}{(n - 1)} \quad (3.1)$$

Найбільш поширеним методом прогнозування фінансових показників є методом відсотка від продажу, який ґрунтується на зміні показника доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і статей форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (дод. В) та форму 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (дод. Г) (крім тих, що не залежить від зміни обсягу продажу) на

однаковий відсоток. Припущення про пряму залежність між темпами зміни доходу від реалізації та інших статей повинно підлягати перевірці на основі емпіричних даних [12].

Слід відзначити, що постійний моніторинг фінансового стану підприємства та його прогнозування є складовою стратегії управління в умовах кризи, яка дозволяє покращити показники конкурентоспроможності, платоспроможності, рентабельності, ліквідності і загального фінансового стану. Прогнозування рівня банкрутства КП «Чернівціводоканал» на 2024 рік представлено в таблиці 3.1.

Таблиці 3.1

Прогнозування рівня банкрутства КП «Чернівціводоканал»

Модель	Прогноз на 2024 рік	Ймовірність настання банкрутства
1	2	3
Коефіцієнт Бівера	-0,295	Вище за нормативне значення
Скоригована модель Д. Дюрана	59	Підприємство з високим ризиком банкрутства навіть після прийняття дій щодо фінансового, кредитори ризикують втратити свої кошти та відсотки оздоровлення
Модель Таффлера і Тішоу	2,770	Вище за нормативне значення

Аналіз фінансового стану та ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал» показав, що підприємство має нестійке економічне становище, спостерігається негативна тенденція, тобто з кожним роком відбувається зменшення деяких показників, водночас нами виявлено дисбаланс дебіторської та кредиторської заборгованості, що також не є позитивним для підприємства. Тому, на нашу думку, доцільно здійснити SWOT-аналіз для підприємства (табл. 3.2). В той же час, КП «Чернівціводоканал» працює збитково, є монополістом на ринку. На фінансово-господарську діяльність комунального підприємства впливає ряд чинників, що відображають різні аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства враховуючи специфіку надання послуг у т. ч. централізованого водопостачання та водовідведення, найпомітніший вплив справляють зміна цін та витрат на одиницю послуги. Перед підприємством постає

завдання правильно і ефективно, може спланувати та знайти шляхи оптимізації розміру чистого прибутку на підприємстві.

Таблиця 3.2

Загальний SWOT-аналіз КП «Чернівціводоканал»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Дослідна лабораторія та експериментальне виробництво Виробництво унікальної продукції	Зношення мереж для водопостачання та водовідведення Залежність від валютних коливань Залежність від сировинної бази Високі витрати на транспортування продукції Дисбаланс між кредиторською та дебіторською заборгованістю Зростання зношеності обладнання Великі суми грошей на поточних рахунках, які не обертаються Карантинні заходи, нокдаун Вторгнення росії на територію України, обстріли критичної інфраструктури міста
Можливості	Загрози
Створення більш екологічно чистої продукції Відкриття нових видів діяльності Оновлення обладнання Вкладання тимчасово вільних коштів у боргові цінні папери або акції	Зростання цін на енергоресурси та сировину Інфляція Нестабільність економічної та політичної ситуації Посилення конкуренції Падіння попиту на продукцію

Отже, нами визначено у табл. 3.1 сильні та слабкі сторони підприємства, його можливості та загрози. Виходячи з загального SWOT-аналізу розглянемо матрицю (табл. 3.3), яка дозволить розробити конкретні стратегії та тактики поведінки для підприємства, що дозволять втілити існуючі можливості за рахунок сильних сторін, та уникнути можливих загроз за рахунок подолання слабких сторін. Сформуємо матрицю SWOT-аналізу для КП «Чернівціводоканал» станом на 01 січня 2023 року у табл. 3.3.

Отже, нами здійснено аналіз сильних та слабких сторін КП «Чернівціводоканал», за результатами якого виявлено, що підприємство має певні недоліки, проте воно має можливість використовуючи свої сильні сторони та можливості реалізувати певні стратегії для поліпшення даної ситуації та дозволять нівелювати слабкі сторони та уникнути можливих загроз. Так, нами виявлено багато можливостей для розвитку своєї діяльності, що у майбутньому може призвести до збільшення прибутків підприємства. Однак, з метою

досягнення максимальної ефективності, реалізація вказаних стратегій повинна здійснюватися комплексно, систематизовано та послідовно.

Таблиця 3.3

Матриця SWOT-аналізу для КП «Чернівціводоканал»

	Можливості:	Загрози:
	Створення більш екологічно чистої продукції; Відкриття нових видів діяльності; Оновлення обладнання; Вкладання тимчасово вільних коштів у боргові цінні папери або акції.	Зростання цін на енергоресурси та сировину; Інфляція; Нестабільність економічної та політичної ситуації; Карантинні заходи, нокдаун Вторгнення росії на територію України, обстріли критичної інфраструктури міста
Сильні сторони:	Поле «СІМ»:	Поле «СІЗ»:
Високоякісна кінцева продукція; Власна дослідна лабораторія та експериментальне виробництво; Виробництво унікальної продукції.	Власна дослідна лабораторія та експериментальне виробництво дасть можливість покращити екологічність готової продукції; Постійні маркетингові дослідження дозволять відкрити нові напрями діяльності;	Відмова від реалізації малорентабельних видів продукції; Асортимент унікальної продукції нівелює посилення конкуренції; Здешевлення продукції за рахунок використання енергоефективних технологій; При нестабільній економічній ситуації можливо переорієнтувати випуск продукції на експорт.
Слабкі сторони:	Поле «СЛМ»:	Поле «СЛЗ»:
Зношення мереж для водопостачання та водовідведення Високі витрати на транспортування продукції; Дисбаланс між кредиторською та дебіторською заборгованістю; Зростання зношеності обладнання; Низький фінансовий стан підприємства.	Відкриття нових видів діяльності менш залежних від географічного розташування сировинної бази та валютних коливань; Оновлення обладнання.	Відмова від посередників; Активне застосування реклами та PR; Збалансування дебіторської та кредиторської заборгованості.

Таким чином, здійснивши прогнозування рівня фінансового стану КП «Чернівціводоканал», а також проаналізувавши тенденцію розвитку підприємства, можна підсумувати, що підприємству притаманні кризова

фінансова стійкість, неліквідність, а також висока ймовірність банкрутства. Оскільки, бачимо негативну тенденцію по різних показниках, що через певний час може призвести до погіршення фінансового стану підприємства, тому необхідно використовувати доробки сучасної економічної науки, для підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, а також шукати нові можливості для розвитку своєї діяльності.

3.2. Шляхи удосконалення, щодо проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства

Шляхи удосконалення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та успішного функціонування підприємства, оскільки вони допомагають вчасно виявляти кризові ситуації та запобігати банкрутству. Це сприяє збереженню репутації підприємства, партнерських відносин, і забезпечує його стійкість та тривалість на ринку. Удосконалення фінансового управління і розробка ефективних стратегій стають запорукою успіху та виживання підприємства в умовах складної економічної обстановки.

Першочерговим шляхом покращення проведення діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства є встановлення загрози неплатоспроможності та ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал», що представлено на рис. 3.1.

Для встановлення загрози неплатоспроможності та ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал» необхідно реалізувати ряд шляхів удосконалення. Це включає в себе аналіз фінансового стану, моніторинг ринкових та зовнішніх факторів, розробку сценаріїв розвитку, диверсифікацію доходів, планування резервних фінансових резервів, фінансове планування та бюджетування, ефективне управління ризиками. Ці заходи допоможуть вчасно виявити загрози та розробити стратегії для зниження ризику неплатоспроможності, забезпечуючи стійкість та стабільність підприємства.

Рис.3.1 Встановлення загрози неплатоспроможності та ймовірності банкрутства КП «Чернівціводоканал»

Основні шляхи уникнення загроз неплатоспроможності та ймовірність банкрутства КП «Чернівціводоканал» наведено на рис 3.2.

Проблема банкрутства є важливою на сьогоднішній день, оскільки банкрутство і ліквідація підприємства – це не тільки збитки для держави кредиторів, партнерів, споживачів продукції, а й зменшення податкових надходжень у бюджет, а також збільшення безробіття, посилення соціальної напруги, що у свою чергу є одним із факторів макроекономічної нестабільності.

Серед причин кризових ситуацій на КП «Чернівціводоканал» є також не забезпечення ефективного використання грошових ресурсів.

Так, КП «Чернівціводоканал» «реалізують» вільні грошові кошти різними способами для забезпечення негайних, на думку керівника більш важливих платежів, нехтуючи інтересами своїх кредиторів. Такі дії підприємств не є виправданими. Порядний, діловий керівник завжди подбає про своєчасну оплату боргу постачальникові, задовольнить вимоги кредиторів.

Рис.3.2 Шляхи уникнення загроз неплатоспроможності та ймовірність банкрутства КП «Чернівціводоканал»

З метою своєчасного проведення розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами головний бухгалтер підприємства складає планові (прогнозні) баланси платежів і зобов'язань, що дає змогу заздалегідь визначити можливі ускладнення щодо проведення розрахунків, своєчасно прийняти необхідні заходи по мобілізації додаткових джерел платіжних ресурсів [48].

Для КП «Чернівціводоканал» брак коштів та погашення термінових зобов'язань – це проблема актуальна. Основними напрямками, щодо підтримки фінансового стану підприємства на високому рівні повинні бути:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього стану підприємства;
- проведення заходів зі зниження зовнішньої вразливості підприємства;

- розроблення планів і здійснення попередніх заходів щодо виникнення проблемних ситуацій та їх забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів за виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень;
- проведення контролю над діями всіх учасників процесу і виконанням заходів та їхніми результатами.

Таким чином, за результатами дослідження хотілося б відзначити, що впровадження визначених шляхів удосконалення, щодо проведення діагностики кризових ситуацій та ймовірності банкрутства підприємства не простий захід, що вимагає хорошої підготовки. Проте необхідно враховувати конкретні особливості кожного окремого підрозділу підприємства, трудового персоналу, конкурентного зовнішнього середовища, результати наведених розрахунків можуть змінюватися.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі зазначили теоретичні та методичні засади діагностики кризових ситуацій та банкрутства підприємства суб'єктом господарювання, запропоновано нове вирішення поставлених проблем. Основні висновки щодо результатів дослідження полягають в наступному:

За результати проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

1. Діагностика кризових ситуацій на підприємстві – це системний процес виявлення, аналізу та оцінки факторів, які можуть призвести до кризи або банкрутства підприємства. Основною метою цього процесу є раннє виявлення загроз та ризиків, що загрожують фінансовій стійкості та діяльності підприємства, в тому числі щодо ймовірності виникнення банкрутства, та розробка стратегій та заходів для їх запобігання чи подолання..

2. Визначення послідовності проведення діагностики кризових ситуацій та ймовірності банкрутства підприємства є основою, що дозволить у повній мірі виокремити позитивні та негативні чинники впливу, визначити можливість банкрутства підприємства, розробити «пакет управлінських рішень» в ситуації високого ризику банкрутства в сучасних політичних та економічних умовах.

3. Аналіз ризиків банкрутства включає в себе оцінку діяльності підприємства в минулому, на сьогодні та в майбутньому. Його мета визначити стан «фінансового здоров'я» підприємства, своєчасно виявити і усунути недоліки в діяльності; знайти резерви покращення фінансового стану підприємства. Підбиваючи підсумок, слід підкреслити, що необхідність та значення такої оцінки зумовлені потребою систематичного аналізу та вдосконалення роботи за ринкових відносин, переходу до самоокупності, самофінансування, потребою в поліпшенні використання фінансових ресурсів, а також пошуком у цій царині резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства.

4. Для здійснення оцінки ймовірності банкрутства підприємства використовують різні методики, що є найбільш поширеними у міжнародній практиці. Сформовано та деталізовано основні ознаки та характеристики моделей прогнозування банкрутства підприємства.

5. КП «Чернівціводоканал» – це підприємство, що постійно розвивається, вкладаючи кошти у різні сфери. Вартість майна підприємства зменшується. Підприємству необхідно приймати управлінські рішення про реальну можливість мінімізує витрати та використовує сучасні методи їх мінімізації враховуючи складну фінансово-економічну ситуацію в країні.

6. За результатами проведення прогнозування фінансового стану на майбутній період та оцінки ймовірності його банкрутства у майбутньому році тип фінансового стану також буде абсолютним та, відповідно, банкрутство КП «Чернівціводоканал» не загрожує, водночас спостерігаємо спадну тенденцію показників фінансового стану, що може призвести до негативних наслідків, якщо не вживати необхідних заходів для покращення ефективності діяльності.

7. За результатами здійснення SWOT-аналізу підприємства виявлено широкі можливості підприємства для розширення своєї діяльності та завоювання нових ринків збуту, що дозволить нівелювати несприятливий вплив на підприємство нестабільної економічної та політичної ситуації в країні.

8. Прогнозування рівня фінансового стану КП «Чернівціводоканал», можна підсумувати, що у наступних періодах підприємство матиме кризову фінансову стійкість, неліквідність та неплатоспроможність, а також високу ймовірність банкрутства. Оскільки, бачимо негативну тенденцію по різних показниках, що через певний час може призвести до погіршення фінансового стану підприємства, тому необхідно використовувати доробки сучасної економічної науки, для підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, а також шукати нові можливості для розвитку своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Господарський кодекс України від 06.07.2017 року . Відомості Верховна Рада України. URL://zakon3.rada.gov.ua.
2. Законодавство України. Офіційний портал Верховної ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 15.05.2020)
3. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
4. Податковий кодекс України від 07.01.2016 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями // Верховна рада України. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/NalCode/nalkodeks.aspx>
5. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: затв. наказом Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
6. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1414-19>
7. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник / О. О. Адлер, О. Й. Лесько. Вінниця: ВНТУ, 2019. 115 с.
8. Андрущак Є.М. Удосконалення інституту банкрутства. *Фінанси України*. 2018. № 9. С. 29-36. 240
9. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 292 с.
10. Бержанір І. А. Власний капітал підприємства: економічна сутність та особливості обліку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2022. Вип 19. Т.2. с. 78 – 86.
11. Бернацький В. О., Доценко І. О Теоретичні аспекти управління платоспроможністю при забезпеченні фінансової безпеки підприємства. *Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених*. 2020. С.12-14
12. Бодруг Т.М., Гавюк Л.В. Сутність аналізу та управління фінансовим станом підприємств України. *Науковий вісник Ужгородського національного*

університету. 2018. № 22. С. 20-24.

13. Болгов В.Є., Витяганець І.М. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності як важлива ціль внутрішньофірмового бюджетування. *Економіка і організація управління*. 2021. Випуск № 1(41). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10815>

14. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.

15. Гриценко Т.В., Бровко Л. І. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2018. №9. С. 465 – 469.

16. Громова А. Є., Крамаренко К. В., Рудик Т. О. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 44-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_5_14.

17. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 7-8. С. 147-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2016_7-8_27

18. Гушилик А. Б. Генеза правового статусу боржника у справі про банкрутство в незалежній Україні. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень*. 2020. Том 3. С. 97 – 99

19. Давиденко Н., Вуриак А., Лемішко О., Титенко З. Оцінка рівня фінансової стабільності аграрних корпорацій України. *Економічна наука розвитку сільського розвитку*. 2020. С 73 – 79. URL: http://www.esaf.llu.lv/sites/esaf/files/files/lapas/Krajums_Nr_53_24.08.2020.pdf#page=73

20. Долбнєва Д. В. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. *БІЗНЕСІНФОРМ*. № 10. 2015. С. 244 – 250. URL: www.business-inform.net

21. Єршова Н. Ю. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємств: стратегічний аспект. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 894-904. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/128.pdf

22. Задорожний З.-М., Омецінська І. Проблемні аспекти обліку внесків до статутного капіталу товариств в інвестора. Вісник економіки. 2023. Вип. 2. С. 156–171. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.02.156>
23. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: підручник. Львів: Видавництво «Львівської політехніки», 2019. 320 с.
24. Кова Ю. Ф. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовим станом підприємства. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Луцьк, 7 грудня 2017 р.)*. Луцьк: Луцький НТУ, 2017. С. 334-337
25. Комунальне підприємство «Чернівціодоканал»: офіційний сайт. URL: <https://vodokanal.cv.ua/>
26. Корнєва Н.О., Магдун В.І. Аналітичні основи платоспроможності в сучасних умовах господарювання. *Класичний приватний університет*. Випуск 5(22) 2020. С. 86 – 90
27. Коцєруба Н.В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 27. С. 78-21. URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/27_1_2019ua/17.pdf
28. Крупка Я. Про інвестиційну складову корпоративної фінансової звітності. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018. № 4. С. 123–131.
29. Лойко В. В., Несерюк Є. С. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *International Scientific Journal*. URL: <http://www.inter-nauka.com/>
30. Методичні рекомендації до виконання випускних кваліфікаційних робіт магістерського рівня вищої освіти / Methodical recommendation For preparation final qualification papers of the master's level of higher education. А. Вдовічен, В. Чичирин, О. Верестяк, Г. Полянко, І. Кормакова. ЧТЕІ ДТЕУ. 2022. с. 43.
31. Мірошнік О. Ю., Шубіна С. В. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: навч. посібник. Київ: Знання, 2018. 326 с.

32. Могилова М. М. Інноваційно-диверсифікаційне відтворення основних засобів у забезпеченні стійкого розвитку сільського господарства і сільських територій. *Агросвіт*. 2018. №13. С.3-7

33. Москвін Б. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 2. С. 58 – 68.

34. Мулик Т. О. Аналіз основних засобів, знос основних засобів, фондівдача, фондоемність, ефективне використання основних засобів. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 46. С. 113-123.

35. Набок Є. В. Стан основних засобів вітчизняних підприємств у порівнянні з досвідом розвинутих країн. *Бізнес-інформ*. ХНЕУ, 2019. № 10. С. 194-198.

36. Онищенко В. Статутний капітал підприємства. Головбух. 2021. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7256-statutniy-kaptal-pdprimstva>

37. Пантелеєв В. П. Інноваційні драйвери самоконтролю в управлінні підприємством. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5 – 6. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/640>

38. Паянок Т., Савченко А. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за допомогою економіко-математичних методів. *Економіст*. 2017. № 3. С. 27-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2017_3_7

39. Пенська І. О., Юдін С. О. Основні причини втрати платоспроможності підприємством і шляхи її оптимізації. *Бізнес Інформ*. 2017. № 4. С. 251-256. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-20251_256.pdf

40. Правове регулювання банкрутства : підручник / за ред. Л. С. Сміяна. К. : КНТ, 2009. 464 с.

41. Рудика В. І., Великий Ю. М., Зьома О. Д. Економічна сутність поняття «банкрутство»: причини виникнення та наслідки на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 127-132. URL: <https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/07/Rudika-V.-I.-1.pdf>

42. Румик І. І. Методичні вказівки щодо виконання, оформлення та захисту курсових робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (IV

курс) спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2021. 33 с.

43. Силкін О. С. Аналіз фінансового стану підприємства як інформаційне підґрунтя забезпечення його економічної безпеки. *Наукові записки*. 2016. № 1. С. 220–225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_29.

44. Титаренко О. С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3. С. 177-181.

45. Тюріна М. М. Основні засоби як інструмент управління фінансовими ризиками транспортних підприємств. *Інтелект XXI*. 2020. № 6. С. 132-136.

46. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз бізнесу : навч. посіб. Полтава : ІнтерГрафіка, 2017. 288 с.

47. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Ліквідність та платоспроможність як характеристики надійності банківської системи. *Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту, 28-29 травня 2020 р.* Хмельницький : ХКТЕІ, 2020. С.154 – 157

48. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

49. Чемчикаленко Р.А., Сукрушева Г. О., Ткаченко А. Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. *Гроші, фінанси і кредит*. 2019. С. 350 – 354.

50. Черничук Л.В., Винятинська Л.В. Статистичне дослідження платоспроможності підприємств: монографія. Тернопіль: Вектор, 2016. 200 с.

51. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. К.: КНЕУ, 2010. 540 с.

52. Шаповал Г. М., Васищенко Ю. В. Гармонізація міжнародного та вітчизняного досвіду обліку власного капіталу в умовах євроінтеграції. /Конференція ФЕОБА. 2023. С. 187 - 191

53. Шемета Т. Частка в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: поняття, правова природа. *Господарське право і процес*. 2019 №

1. С. 55–60.

54. Яковець Т. Розрахунок оптимальної структури капіталу для підприємств лісових господарств. *Економічний аналіз*. 2013. В.12. Ч. 4. С.174 – 179

55. Hordopolov. V. Transformation of audit in Ukraine / K. Nazarova, V. Hordopolov, I. Neskhodovskyi, // Ukrainian economy growth imperatives : monograph / A. Mazaraki, S. Melnicheiko, G. Duginets et al.; edited by Anatolii A. Mazaraki. – Prague : Coretex CZ SE, 2018. 310 p. (p. 84 – 100).

56. Hotsuliak V. Accounting, analysis and environmental audit as an imperative of the development of green economy in the state's economic security system/ Karina Nazarova, Volodymyr Hotsuliak, Viktoriia Miniailo, Mariia Nezhyva, and Viktoriia Mysiuk// E3S Web of Conferences/-Vol.166, 2020 URL: https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2020/26/e3sconf_icsf2020_13003.pdf